

PÜHALEPA VALD SAI 15-AASTASEKS

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsustas taastada Pühalepa valla 24. oktoobril 1991. aastal. Pühalepa sai vallastaatuse tagasi esimesena Hiiumaal.

Tunnistuse pidulik üleandmine toimus 27. novembril 1991 Palade kooli saalis, EV Ülemnõukogu esimees Arnold Rüütel andis tunnistuse üle esimesele Pühalepa vallavanemale Tõnu Otsasonile. See ajalooline dokument asub täna raamituna Pühalepa valla-

maja koridori seinal, meenutamaks pidulikku sündmust.

Täna sel Pühalepa vallavalitsusel on hea meel tehtud töö ja panuse eest, mida neil 15 aastal on tehtud meie koduvalla elu korraldamiseks ja edasiviimiseks.

17. novembril ilmub Pühalepa valla Teataja eriväljaanne, kus vaadatakse tagasi nende le viieteistkümneme aastale Pühalepas.

Seoses Pühalepa valla 15-aastaseks saamisega toimub **Palade Põhikooli saalis 24. novembril 2006.a kell 19.00 pidulik koosviibimine.**

Oodatud on kõik Pühalepa valla elanikud. Tervitama on lubanud tulla president Arnold Rüütel.

Roosna-Alliku valla esindus Pühalepas

Roosna-Alliku Vallavalitsuse ametnikud, allasutuste juhid ja volikogu liikmed olid 10. ja 11. oktoobril Pühalepa vallaga tutvumas.

Roosna-Alliku asub Järvamaal, vallas on umbes 1300 elanikku ja valla pindala on 132 ruutkilomeetrit.

Külaliste huvi Pühalepa vallas oli suunatud eelkõige meie valla allasutustele ja nende toimimisele. Esimene peatus oli Hellamaa Perekeskuses, kus oli kaetud lõunalaud ja **Õie Laksberg** rääkis Perekeskuse tegemistest ning üldse Pühalepa valla sotsiaaltemaatikast.

Peale sisukat Perekeskuse külastust, mis jättis külalistele väga hea mulje, liiguti vallamajja, kus vallavanem **Ants Orav** tutvustas Pühalepa valda kui tervikut ja vastas küsimustele.

Edasine päev möödus linnutiivul, tutvudes Suursadama, Palade Põhikooli, spordihoone, lasteaia, raamatukogu, Suuremõisa raamatukogu, lasteaia, mõisa kompleksiga ja Pühalepa kirikuga.

Kõige pikem peatus oligi Suuremõisas. Ringkäik mõisas algas kõrvalhoonetest, spordihoone ja noortekeskusega **Külvi Kummeri** saatel. Peahoones kõneles Põhikoolist ja mõisa ajaloo kooli direktor **Ene Urman**. Roosna-Alliku valla üks põhilisi vaatamisväärsusi on samuti vana mõisahooned, milles asub valla põhikool. Roosna-Alliku mõisa on jõutud palju restaureerida ja värskendada, ruume kohendada vastavalt mõisa stiilile ning hoone fassaadid korrastada. Peamine mõisa eest hoolitseja ja projektide vedaja on Roosna-Alliku Põhikooli direktor **Daina Pärt**, kes samuti oli Pühalepas kaasas. Mõisahooned restaureerimise arhitektuurilise projekteerimise ja ehitusjärelevalve eest hoolitses Tallinnas asuv OÜ Mõisaprojekt.

Teisel päeval tutvuti Kassari saarega ja keskpäevane praam viis külalised tagasi omaenda igapäevaaskelduste juurde. Reisiga Pühalepa valda jäädigi igati rahule ja siin nähtu valmistas positiivseid üllatusi, millest saadi mõtteid, mida lubati rakendada kodus Roosna-Allikul.

Roosna-Alliku valla esindus

Hingede aeg

2. novembril oli hingedepäev. Meie esivanemad pidasid oluliseks kogu hingede aega. See algas mihklipäeval ja lõppes jõuludega. Hingede aeg tähendab järelemõtlemisaega.

Pimedal ajal iseloomustab inimese psüühilist seisundit raskepärassus ja melanchoolia. Hämarus vähendab lävimistahet ja võimalusi, pimedus peidab endas midagi meile tundmatut. Kuid seesama olukord elavdab kujutlusvõimet ning mõjub stimuleerivalt loomingulisusele. See aga loob võimaluse kontakti tunnetamiseks teistsuguse, meelte hoomamatu maailmaga.

Selle ajavahemiku sündmused mõjutavad inimesi tugevamalt kui tavaliselt. Esivanemate teada külastasid sel ajal meie maailma surmude vaimud. Vanarahvas talitas targalt. Kiirete tööde järel saabus puhkeaeg, mil oli mahti elu üle järele mõelda. Tänapäeval looduskeskkond meid nii ulatuslikult ei mõjuta, ent päikese madalseisust pole pääsu.

Aja jooksul kujunenud kombed häälestavad inimest teistsugusele hingeseisundile. Meie rahvale oli hingede aeg uue, aga samas ka vana vastuvõtmise aeg. See oli aeg, mil käidi kosjas, aga samas oodati koju kadunute hingi. November ja detsember on niisiis muutuste aeg. Muutumisel on toeks hinged, kõik põlvkonnad, kes on enne meid olnud. Mida annab hingedepäeva pidamine inimesele?

Hingede ajal on oluline oma esivanemate pärandi ja põlvkondade traditsioonide üle järele mõelda ning leida sellest endale tuge. Tugev linnastumine ja kiire elutempo kipuvad inimese vaimujõule liiga tegema, me ei jaksa enam mõelda ega võtta aega järelemõtlemisele.

Mõelgem siis oma esivanemate peale, nende elule ja töödele, mida nad tegid, ajale, milles nad elasid ja pidid toime tulema.

Oktoobrikuu toimetusi vallas

- Algasid vallateede hoolde- ja remonditööd. Olemasolevad kruusateed hõõveldatakse. Eelmisel aastal poolelijäänud kruusateede remonti jätkatakse. Vahetatakse välja vanu teetruupe ja ehitatakse uusi.
- Käivad ehitustööd Palade Põhikooli ruumides loodusõppekeskuse väljaehitamiseks. Tööde valmimise tähtaeg on detsember 2006. Töid teostab Pater PT.
- Koolides on alanud kütteperiood. Palade Põhikoolis annab sooja oma mobiilne õliküttel olev katlamaja. Suuremõisa Põhikool saab sooja tsentraalsest küttevõrgust.

Suuremõisas osutab kütteteenust FIE Endel Kaevats.

- Algatati valla seni planeerimata ala — valla siseterritooriumi üldplaneering. Üldpinnaga 19 000 hektarit. Planeeringu eesmärk on ära määrata maade erinevad kasutusvaldkonnad.

- Käib Hellamaa–Tempa küla ristmiku väljaehitamine. Tööde käigus korraldatakse ümber liikluskeem Kärkla–Heltermaa–Kuri suunalisel ristmikul. Kaevatakse kraave, paigaldatakse truupe, ehitatakse välja bussipeatuse tasud. Vallapoolne panus on välisvalgustuse paigaldamine.

Tööde valmimise orienteeruv tähtaeg on detsember 2006.a.

- Hasartmängumaksu Nõukogult saime 15 000.- krooni valla koolidele spordi väikevahendite soetamiseks.

- KredEx-ilt saime rahastuse 200 000.- krooni valla korterite renoveerimiseks.

- 6. novembrist hakkab Suuremõisa koolibussiringi sõitma valla oma buss. Samuti on valla bussi teenindada kõik teised valla sõidud.

Pühalepa valla arengukava 2004–2008 muutmise

Pühalepa Vallavolikogu algatas 24. oktoobri 2006 otsusega nr 106 Pühalepa valla arengukava 2004-2008 muutmise. Arengukava muutmiseks aastateks 2007-2010 saab ettepanekuid esitada valla kantseleis 7. novembrini 2006 aadressil: Tempa küla, Pühalepa vald, Hiiumaa; või e-posti

teel: valitsus@pyhalepa.hiiumaa.ee.

Arengukava on kättesaadav veebilehel www.pyhalepa.hiiumaa.ee või valla kantseleis.

Info telefonil 463 6840, 463 6842.

INFO VALLAVALITSUSE ISTUNGITEST

11. oktoober 2006

- Võeti vastu korraldus maa ostueesõigusega erastamise kohta Tubala külas Silvar Lilleõiele, pindalaga 10,01 ha.
- Anti nõusolek maa riigiomandisse jätamiseks riigi maareservina Hiessaare külas, maaüksus nimetusega Rannametsa, pindalaga ca 1,94 ha.
- Anti välja ehitusluba Jüri Meresmaale puurkaevu ehitamiseks Sääre külas, Mäealuse kü.
- Anti välja ehitusluba UÜ Landlessile puhkemaja rekonstrueerimiseks Linnumäe külas, Rehemäe kü.
- Anti välja projekteerimistingimused Siivo Silvesele elamu rekonstrueerimisprojekti koostamiseks Salinõmme külas, Tiidu kü.
- Algatati Salinõmme külas Uuetalu kinnistu maa-ala detailplaneeringu koostamine.
- Algatati Kukka külas Lepistiku kinnistu maa-ala detailplaneeringu koostamine.
- Võeti vastu Hiessaare küla Saue kinnistu 1. maatüki maa-ala detailplaneering ja kuulutati välja detailplaneeringu avalik väljapanek 25. oktoobrist 8. novembrini 2006.
- Võeti vastu Sääre küla Tooma kinnistu maa-ala detailplaneering ja kuulutati välja detailplaneeringu avalik väljapanek 25. oktoobrist 8. novembrini 2006.
- Eraldati reservfondist Kaitseliidu Hiiumaa Malevkonnale 2000 krooni seoses Puhalepa valla kodutütarde ja noorkotkaste ekskursiooniga Võrumaale.
- Kinnitati Puhalepa vallavalitsuse allasutuste, struktuuriüksuste ja muude tegevusalade kulueelarvete kulude lisamise ja muutmise jaotus kullide järgi.
- Arutati kodanike avaldusi.

25. oktoober 2006

- Võeti vastu korraldus maa ostueesõigusega erastamiseks Partsi külas, Tõnu Aasma 17 555 m².

- Anti nõusolek Sarve külas kaasomandina Tõnu Koppelile ja Peeter Koppelile kuuluva Metsa kinnistu I maatüki jagamiseks kaheks eraldi reaalsaks.
- Anti välja kirjalik nõusolek Toomas Suusteri väikeehitise püstitamiseks Hausma külas, Ranna kü.
- Anti välja kirjalik nõusolek OÜ Ruston Invest väikeehitise püstitamiseks asukohaga Kanarbiku kü, Kalgi küla.
- Anti välja kirjalik nõusolek Feodor Roolile väikeehitise püstitamiseks Vahtrapa külas, Matso kü.
- Anti välja kirjalik nõusolek Feodor Roolile väikeehitise püstitamiseks Vahtrapa külas, Matso kü.
- Anti välja ehitusluba Raivo Vältale elamu-veranda rekonstrueerimiseks Lõbembe külas, Pendi kü.
- Anti välja ehitusluba Viuu Härm-Rummole elamu rekonstrueerimiseks Kõlunõmme külas, Hansuõue kü.
- Anti välja kasutusluba Kala-Antti võrguühenduse kasutamiseks Suuresadama külas Kala-Antti kü.
- Otsustati maksta välja oktoobrikuus toimetulekutoetust summas 33 531 krooni.
- Arutati kodanike avaldusi.

Allpool avaldame kompleksuse huvides ka mõned vanemad, Puhalepa Teatajas ilmunud jäänud istungiülevaldused.

21. aprillil 2006

Anti nõusolek:

- Suuresadama külas Nurga kinnistu I maatüki jagamiseks kaheks eraldi reaalsaks;
- Hiessaare külas Kuusiku kinnistu I maatüki jagamiseks kaheks eraldi reaalsaks;
- Kerema külas Vanatoa juurdelõike kinnistu II maatüki ümberehitamiseks Teeääraks.
- Anti välja projekteerimistingimused Peeter Alasele elamu projekteerimiseks asukohaga Mõtte kü, Salinõmme küla.

Anti välja kirjalik nõusolek:

- Heili Vannistile väikeehitise püstitamiseks asukohaga Teeristi kü Kukka küla;
- Marika Mikkule väikeehitise renoveerimiseks asukohaga Ve-

siotsa kü Salinõmme küla.

- Võeti vastu Hausma küla Kuusiku Lit.-B kinnistu maa-ala detailplaneering ja kuulutati välja detailplaneeringu avalik väljapanek 08.–21.05.2006 Puhalepa vallamajas. Detailplaneeringu avalik arutelu toimus 24. mail 2006 kell 14.00 Puhalepa vallamaja saalis.
- Otsustati mitte algatada strateegilist keskkonnamõjude hindamist Puhalepa Vallavalitsuse poolt 22.05.2005 korraldusega nr 199 algatatud Suuresadama kinnistu detailplaneeringule.
- Otsustati algatada strateegiline keskkonnamõjude hindamine Puhalepa Vallavalitsuse poolt 22.03.2006 korraldusega nr 153 algatatud Aruküla Liivi kinnistu detailplaneeringule.
- Otsustati viia läbi otseost Palade Põhikooli akende vahetamise ja välisseinte soojustamise ehitusele EL-i kaasrahastamist mainiva, Phare visuaalse identiteedi juhisele vastava ehitusaegse ja ehitusjärgse infotahvli valmistamiseks.
- Otsustati tunnistada edukaks MarksiProjekt OÜ poolt esitatud otseostu pakkumine Suuresadama aida remondi- ja restaureerimisprojekti ekspertiisi teostamiseks.
- Otsustati muuta Puhalepa Vallavalitsuse 12.01.2005 määruse nr 1 „Iseseisvate toimetulekule suunatud rehabilitatsiooni kord” § 2 järgmises sõnastuses: 10. „Rehabilitatsiooniprotsessis osalemine on kohustuslik toimetulekutoetust taotlevatele mittetöötavatele isikutele ja nende täisealistele mittetöötavatele ja töötamisega võrdsustatud tegevusega hõivamata pereliikmetele, kes ei ole registreerunud Tõhõiveametis. Vallavalitsusel on õigus jätta rehabilitatsiooniprotsessis mitteosalevale tööd mitte otsivale ja tööpakkumisest (ka abitööst) teistkordselt keelduvale isikule toimetulekutoetus välja maksmata (välja arvatud juhul, kui arsti poolt on leidnud kinnistust pakutud töö tegemise vastunäidustus tervislikel põhjustel; sel juhul on tööst keeldumise aluseks arsti tõend).
- Otsustati maksta välja aprillikuus toimetulekutoetust summas 59061 krooni.
- Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest 2300 krooni MTÜ-le Külaselts Hellatempa Hellamaa ja Tempa külade maaomanike kokkutuleku korraldamiseks ja nimetatud

piirkonnaga seotud inimeste ootuste, oskuste ja võimaluste kaardistamiseks.

- Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest toetust 7045 krooni Puhalepa valla Kultuuri- ja Noortekeskusele wok-panni soetamiseks.
- Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest toetust 25400 krooni MTÜ-le MõisaProuad projekti „Suuremõisa küla võimla sporditarvikute soetamine ja välissportimisvõimaluste arendamine” lõpuleviimiseks vajaliku laenu osaliseks tagasimakseks ja intressimakseks.
- Otsustati eraldada turismi eelarvest 12000 krooni Heltermaa avaliku internetipunkti kaasajastamiseks, sh arvuti soetamiseks.

3. mail 2006

- Võeti vastu korraldus maa ostueesõigusega erastamiseks Reijo Leigerile Sääre külas, Männiliiva juurdelõige, 4,85 ha.
- Võeti vastu korraldus vaba metsamaa erastamiseks Sääre külas, maatükk nr 528 nimetusega Männisalu, üldpind 3,02 ha.
- Võeti vastu korraldus vaba põllumajandusmaa erastamiseks Sääre külas, maatükk nr 468 nimetusega Sakkavalli, üldpind 2,11 ha, ning maatükk nr 469 nimetusega Pähklisalu, üldpind 2,74 ha.
- Võeti vastu korraldus vaba põllumajandusmaa kasutusvaldusse andmiseks Sääre külas, maatükk nr 570 nimetusega Rohu, üldpind 2,67 ha.

Anti välja ehitusluba:

- Jaanus Berkmannile talli hoone laiendamiseks asukohaga Ojapõllu kinnistu, Linnumäe küla;
- Jüri Meresmaale elamu ehitamiseks asukohaga Tuulealuse kinnistu, Sääre küla;
- Külla Kreegile elamu laiendamiseks-rekonstrueerimiseks asukohaga Kreegi mü, Aruküla.
- Anti välja kirjalik nõusolek Jüri Meresmaale väikeehitise püstitamiseks asukohaga Tuulealuse kü, Sääre küla.
- Võeti vastu Soonlepa küla Anne kinnistu maa-ala detailplaneering ja kuulutati välja detailplaneeringu avalik väljapanek 12.–26.05.2006. Detailplaneeringu avalik arutelu toimus 29. mail 2006 kell 14.00 Puhalepa vallamaja saalis.

10. Võeti vastu Hausma küla Suusaraja laienduse maa-ala detailplaneering ja kuulutati välja detailplaneeringu avalik väljapanek 12.–26.05.2006. Detailplaneeringu avalik arutelu toimus 29. mail 2006 kell 15.00 Puhalepa vallamaja saalis.

11. Määrati hooldaja ühele isikule.

12. Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest 8000 krooni MTÜ-le Klubi Lossihoov Suuremõisa piirkonna traditsioonilise jaaniõhtu läbiviimiseks ja jaanitule korraldamiseks.

13. Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest 1800 krooni MTÜ-le MõisaProuad Suuremõisa piirkonna isetegijate kevadkontserdi läbiviimiseks.

14. Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest 4465 krooni MTÜ-le Puhalepa Naistekoda Vormsi saarel toimuvatel XI Saarte Maanaiste Päevadel ja IV Folklooripäevadel osalemiseks.

15. Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest 17160 krooni Palade Lasteaiale Kultuuriministeeriumi programmi laste spordi- ja mänguväljakute rajamise omafinantseeringu katteks.

16. Otsustati eraldada territoriaalse planeerimise ja projektide omafinantseerimise vahenditest 50000 krooni programmi KülaTee 3 kaasfinantseerimiseks, et luua Hiiu maakonna Interneti lairibaühenduse leviala piirkondades, kus turumehhanismide puuduliku toimimise tõttu nõudluse ja pakkumise suhe ei toimi.

17. Otsustati jätta Puhalepa valla Kultuuri- ja Noortekeskuse taotlus Suuremõisa noortekeskuse logo auhinnafondiks rahuldama.

18. Otsustati tunnistada edukaks Funding OÜ poolt esitatud otseostu pakkumine Suuresadama aida struktuurifondide taotluse ja hankedokumentatsiooni koostamiseks.

19. Otsustati korraldada vallavanema vastuvõtt parimatele õppuritele ja nende juhendajatele 24. mail kell 14.00 Linnumäe Puhkekeskuses.

Poole aastaga täideti 49% Eestile aastaks ette nähtud piimakvoodist

Poole aastaga täitsid piimatootjad 48,92% Eestile määratud piimakvoodist ehk tarnisid piimatööstustele ja turustasid otse lõpptarbijatele 316 218 tonni piima. Seda on 11 tuhat tonni rohkem kui mullu sama ajaga.

Kvoodiaasta algas aprillis ning esimese kuu kuuga tarnisid piimatootjad tööstustele 312 359 tonni piima, mis on 49,87 % aastast tarnekvoodist ja turustasid otse lõpptarbijatele 3 860 tonni piima, mis on 19,24 % aastast otseturustuskvoodist. Aastase neile määratud piimakvoodi olid kuue kuuga ületanud 80 piimatootjat.

Oktoobri lõpus saatis Põllumajanduse Registrite

ja Informatsiooni Amet (PRIA) ka kõigile piimakvoodi omanikele teatise selle kohta, kui palju piima on iga tootja tarninud või turustanud ja kui suure osa talle määratud kvoodist esimesel poolaastal täitnud.

Täna kuni 10. jaanuarini võtab PRIA piimakvoodi omanikelt vastu kvoodi liigiti muutmise taotlusi. Kvoodiomanikud saavad esitada taotluse oma otseturustuskvoodi (või selle osa) tarnekvoodiks muutmiseks või vastupidi. Kvooti on võimalik muuta üks kord kvoodiaasta jooksul ning üksnes avalduse esitamise hetkeks täitmata individuaalse kvoodi või selle osa suurus.

Piima tootmiskvoodid on Euroopa Liidu (EL) ühtse põllumajanduspoliitika üks meede, mille rakendamise eesmärgiks on piirata piima ületootmist. Kvoodiaasta algab 1. aprillil ning lõppeb järgmise aasta 31. märtsil. Eestis on praegu 1596 piimakvoodi omanikku, kellest tarnekvoodi omanikke on 1395 ja otseturustuskvoodi omanikke 469. Eestile 2006/2007. kvoodiaastaks eraldatud piimakvoot on 646 368 tonni, millest tarnekvooti 626 306 tonni ja otseturustuskvooti 20 061 tonni.

PRIA

Juubilar Helle Nittim

31. oktoobril tähistas Pühalepa valla kodanik, koorijuht, Pühalepa kiriku orelimängija, endine külanõukogu esimees ja kauaegne kooliõpetaja Helle Nittim oma 65-aastast juubelit. Täna peab Helle oma pensionipõlve Suuremõisas, juhatahes kirikukoori „Anna” ja olles Pühalepa kiriku organist.

Esitasin Hellele mõned küsimused, millele ta lahkesti ja põhjalikult vastas.

Kes on Helle Nittim?

On aga küsimus, ma kohe ei tea, kuidas sellele vastata. Päris tavaline inimene, samuti nagu kõik teised, oma vigadega ja puudustega, mille sekka ehk ka mõni positiivne omadus ära eksib. Ega ise ei oska tavaliselt ennast objektiivselt hinnata, me peame end ikka paremaks kui teised ja kipume teisi arvustama ja teised omakorda arvustavad meid. Nii see asi käib ja ega minagi teistsugune ole.

Kust oled pärit?

Harjumaalt, Juminda poolsaarelt, endisest Kolga vallast (nüüd Loksa vald). Sündisin Leesi külas, hiljem kolisime Jumindale, kus oli mu ema sünnikodu. Nii et läbi ja lõhki rannalaps. Nüüd kuulub see kant Lahemaa rahvuspargi alla ja on tõeliselt ilus koht. Ilmselt sealt sain kaasa loodusearmastuse. Kui nii ilusas kohas kasvad, siis ei saagi see teisiti olla. Mulle on alati meeldinud mere ääres istuda ja siiani mäletan neid kevadhommikuid,

kui lihtsalt läksime mere äärde aulide laulu kuulama või suveõhtutel päikeseloojangut imetlema või ka suurte tormide ajal laineid vaatama.

Eks see koht ole minu jaoks siiani eriline. Vahepeal pidasin isegi tõsiselt plaani koju tagasi minna, aga millegipärast olen ikka veel siin. Põhjus on lihtsalt selles, kui otsustamise aeg käes oli, siis leidsin, et siin on terve rida asju, mis mind kinni hoiaavad. Aga kodu on ju alles ja ega see eest ära ei jookse. Nüüd ongi nii, et kui olen Hiiumaal, siis igatsen Jumindale ja kui olen tükk aega seal olnud, siis hakkab jälle siia tagasi kippuma. Kas see on juba vanadusenõtrus või mis?

Millal tulid Hiiumaale?

1967. aastal, kui lõpetasin Tallinnas tolleaegse Eduard Vilde nimelise Tallinna Pedagoogilise Instituudi. Ja siia tahtsin tulla, kuna ma ei olnud kunagi varem Hiiumaal käinud. Kui suunamiskomisjonis seda ütlesin, tegi see neile nalja. Aga ma tahtsin näha, kuidas siin on ja nüüd aina vaatan siiani.

Minu erialaks diplomi järgi oli keskkooli inglise keele ja laulmise ning muusika õpetaja. Miks nii pikk nimetus? Sest ma õppisingi kahte eriala korraga. Minu käest on selle kohta mitu korda küsitud, et miks nii? Aga põhjus oli tegelikult mitte minust olenev ja väga praktilist laadi. Kuna tolle aja koolis oli mõlemas aines tundide arv küllaltki väike, siis ei oleks ükski täie aruga noor inimene kooli tööle läinud, sest elada oli ju ka vaja. Siis mõtlesidki targad pead välja need kaks eriala kokku panna. Ja kahes aines kokku tuligi täpselt normaalkoormus – 18 tundi nädalas. Ja palk oli selle pealt täpselt 80 vene rubla, pluss 10 rubla klassijuhatamise eest.

Ega kerge õppida ei olnud, sest vaba aega ei jäänud peaaegu üldse, mõlemad alad nõudsid tohult iseseisvat tööd. Esimese kahe aasta jooksul langesid peaaegu pooled välja, aga kes siis alles olid, need lõpetasid.

Mis töid ja toimetusi oled teinud?

Nii ma siis hakkasingi Suuremõisa 8-klassilises koolis õpetama inglise keelt ja muusikat. Olin Suuremõisa koolis kuni 1976. a-ni, mil mind valiti Pühalepa külanõukogu esimeheks. Kui mulle tehti ettepanek kandideerida, siis alguses ütlesin kindla ei. Ma olin küll olnud juba mitu aastat külanõukogu saadikute koosseisus ja ühtlasi ka kultuurikomisjoni esimees, aga see siiski külanõukogu tööst õiget pilti ei andnud. Kui aga juba mitmendat korda rääkima tuldi ja tuli arutusele ka põllumajandustehnikumi loomine Suuremõisa, millega seoses pidi mõne aasta pärast siia jääma ainult algkool, hakkasin asja kaaluma ja andsingi oma nõusoleku.

See oli nagu vettehüppamine tundmatus kohas. Hea, et ees oli nii kogenud töötaja kui Helve Maar. Tema õpetas ja temalt sai alati nõu ja abi kui tarvis. Alguses oli mõne nädala jooksul tunne, et midagi hullu ei olegi. Mida edasi, seda tihedamaks läks. Palju mõtetut tööd, millest kellelgi kasu ei olnud.

Augustis käisin Tallinnas kuuajalistel kursustel ja kui tagasi tulin, oli tehnikum loodud ja mulle pakuti inglise keele tunde. Üks tund oli nädalas. See oli vaevalt nii palju, et keelt päris ära ei unustanud. Mida aasta edasi, seda suuremaks tundide arv läks, aga nii palju neid ei olnud, et põhitööd oleks seganud. Olin külanõukogus üheksa aastat, siis sai isu täis. Uuesti enam ei kandideerinud ja minu uueks töökohaks sai Putkaste Sovhoostehnikum.

Alguses olin klassivälise töö organisaator, sellele lisaks andsin mitmeid tunde, peale oma eriala veel eesti keelt ja kirjandust, ühiskonnaõpetust, esteetikat, kunstiajalugu ja ei tea mida veel. Lõpuks loobusin klassivälisest tööst. Ja siis tuli aeg, kus sain tegelda ainult ühe ainega ja see oli inglise keel nii tehnikumis kui ka Suuremõisa põhikoolis. Kahe kooli peale kokku oli tunde nii

palju, et rohkem ei olekski jõudnud.

Enne pensionile jäämist töötasin mõned aastad veel tehnikumi raamatukogus. See oli hea rahulik töö peale viimaste aastate tormamist kahe kooli vahet.

Milline suhe on Sul muusikaga?

See on olnud aktiivne nii kaua kui üldse mäletan. Ma laulsin enne kui selgelt rääkima hakkasin, tekstid olevat väga veidrad olnud. Ja laul käis mul kogu aeg kaasas. Mu venna käest olevat keegi kord küsinud, kas tema ka laulab. Ta olevat vastanud: „Ei laula, aga Hellel on kõht laule täis.” Ma olin siis kolmeaastane.

Meie kodus lauldi alati – nii ema kui ka isa sünnikodus. Emapoolne vanaema ja vanatädi olid mõlemad rahvalaulikud, kelle hääled on ka salvestatud Tallinna Teatri- ja Muusikamuuseumis. Paar aastat tagasi leidsin internetist meeldiva üllatusena oma vanaema poolt lauldud mardi- ja kadrilaulud. Ema vanem vend juhatas küla segakoori ja oli organist Leesi kirikus, ka ema juhatas aastaid naiskoori. Nad ei olnud kumbki muusikat õppinud rohkem kui külakoolis. Ema kahetses seda mitmel korral, et tol ajal õppimisvõimalused puudusid. Onu oli see, kes minule nooditundmist ja harmooniumimängu hakkas õpetama, kui olin kümneaastane. Et kodus oli harmoonium, siis tuttavaid laule olin ma kuulmise järgi juba ammu mänginud, aga onu õpetas mind neljahäälsed koorilaule mängima. Keskkoolis (Tallinna 1. Keskkool, praegune Gustav Adolphi Gümnaasium) õppimise ajal oli meie korterinaabriks muusikaajaloolane Hillar Saha ja tema juures õppisin ma klaverit.

Aga rohkem kui pillimäng on mulle alati meeldinud laulmine. Koolis laulsin ansambrites ja kooris. Kolmeteistkümnesealt hakkasin laulma ema naiskooris, siis tuli keskkooli segakoor, siis pedagoogilise instituudi naiskoor ja kui tulin Hiiumaale, siis kutsusin kokku enne naisansambli, siis naiskoori, mõnda aega oli meil

ka segaansambel ja meesansambel. Ka tehnikumis oli tütarlaste ansambel. Paar aastat vist oli ainult vahet, kui mul koori ei olnud. Tegemist oli palju ja asi vaigus kuidagi ära. See väsis ja tegi kurvaks, kui halvasti proovides käidi, siis lõpetasimegi ära.

Üheksakümnendate aastate alguses sai minust Pühalepa koguduse liige. Leeris olin käinud juba nooruses ja enne kuulusin Leesi kogudusse. Mängin kirikus pühapäevastel jumalateenistustel orelit või harmooniumi ja nüüd saab sellest juba viisteist aastat, kui moodustasime koguduse ansambli. Alguses oli meid ainult neli, siis kuus, vahepeal arv jälle vähenes, aga nüüd on meil kaheistlikmeline koor, mis kannab nime „Anna”. Nime valikul lähtusime sellest, et keskajal oli Pühalepa kirikus Püha Anna altar ja kirikut nimetati Anna–Maarja kirikuks. Naistele meeldib laulda ja meeldib just vaimulik muusika. Vahel peame ka muud laulma, aga meie naistele meeldivad vaimulikud laulud rohkem. Tihti öeldakse, et kirikulaulud on igavad. See ei ole nii. Kirikumuusika on tõeliselt kaunis ja on tore, et ka tänapäeva noored heliloojad üha rohkem hakkavad vaimulikke muusikakirjutama.

Kui ma oma elu üle järele mõtlen, siis pean ütleva, et ma olen õnnelik inimene. Ma olen oma elus saanud tegelda kõige sellega, mis on mulle alati südamelähedane olnud. Tahtsin õppida muusikat, algusest peale meeldis mulle inglise keel, nooruses unistasin salaja, et saaksin kunagi kirikus laulda ja kirikuorelit proovida, tahtsin reisida, ka seda olen üsna palju saanud. Mul on, mille üle tänulik olla.

Muidugi on elus olnud omad raskused. Kellel neid ei ole? Ja küllap see peabki nii olema, et on nii head kui halba. Ja me peame olema tänulikud kõige eest, mis meile on antud. Ja mis peaaegu – kui on katus pea kohal, riie seljas ja toit laual, mida siis inimesel veel tarvis on? Patt oleks nuri-seda.

Intervjueeris Antti Leigri

Hiiumaa sõjaajaloo huvilistel oma selts

Kindlasti on inimesi, kes pärivad, et milleks üldse uurida nii koledat asja nagu sõda? Ent ka näiteks haigused on üsna koledad asjad, ometi neid uuritakse ja kellelgi ei teki küsimust, milleks neid uurida.

Kahjuks on veel praegugi üsna paljude meie liigikaaslaste loomuses üksteise käest leivapalukest, maatükikest ja muud vääruslikku jõuga ära kiskuda. Veel XX sajandi alguses peeti suveräänse riigi üheks põhiõiguseks õigust teisele sõda kuulutada (nn *jus bellis* ehk sõjaõigus). Põhimõte „kel jõud, sel õigus” kehtib paljudes meie planeedi piirkondades veel tänapäevalgi. Seega on väga suur osa meie ajalooost just suurematel või väiksematel sõjalistel konfliktidel. Kui need uurimise alt välja jätta, jäävad ajalukku väga paljud „valged

laigud”.

Ka n-õ rahuajal on väga intensiivselt tegeldud sõjaks valmistamisega. Seda tehti peale II Maailmasõja lõppu ka Hiiumaal. Neid tegemisi varjutab aga saladuskatte loor, mille kergitamise-ga on üksikud entusiastid üritanud omal riisikol ja oma kulu ning kirjadega tegeleda. Selliseid huvilisi leidis ka Hiiumaal ning 2004. aastal otsustasid nad oma jõud seltsiks ühendada.

16. veebruaril 2005 asutati Kärddlas, Hiiumaa Muuseumi Pikas Majas uus hiidlaste selts nimiga Hiiumaa Militaarajaloo-selts. Valiti ka esimene neljaliikmeline seltsi juhatus: Arnold-Aare Kivisikk, Jüri Pärn, Urmas Selirand ja Ain Tähiste. Asutaja-liikmeiks olid ka Heino Kerde ning Mart Mõniste. Märtsi lõpuks olid vajalikud paberid pea-

linnas kinnituse saanud ja uus selts registreeritud.

Tunnustatud seltsina koguneti esmakordselt neljapäeval, 7. aprillil. Nüüd on selts aasta jagu tegutsenud. Pea iga kuu on saadud kokku üldkoosolekul. Enamasti toimub see kuu esimesel neljapäeval Pikas Majas ja tavaliselt on seal ka mingi teemakohane ettekanne kas mõnelt seltsi liikmelt või siis kutsutud külaliselt. Neile koosolekuile on vaba sissepääs igale huvilisele. Seni on meil esinenud näiteks Heldur Ala, Otto Mägi, Feliks Leet, Arnold-Aare Kivisikk, Ain Tähiste ja mitmed teised.

Seltsi liikmed on korraldanud ka otsinguretki Hiiumaa militaarobjektidele (ja pea iga kord on leitud midagi uut ja huvitavat!) ning talguid objektide korstamiseks või võsast puhasta-

miseks. Liikmete arv on nüüdseks kasvanud ligi paarikümneni, meie seas on ka näiteks keskkonnainspektor Marek Pöld ja muinsuskaitseinspektor Dan Lukas.

Seltsi peaesmärgideks on Hiiumaa ja hiidlaste sõjaajaloo uurimine, jäädvustamine ja tutvustamine. Kuna sündmuste tunnistajaid ning mäletajaid jääb aina vähemaks, kutsub Hiiumaa Militaarajaloo selts üles kirjutama, alles hoidma ja seltsiga jagama kõike Hiiu saare militariiseerimisega seonduvat. Tahame leida tõeseid selgitusi ka meie saare lähiajaloo saladuses hoitud tegudele, meie metsadesse, rabadesse ja randadesse jäetud ehitustele. Meid huvitavad aga ka hiidlaste tegemised endise NSV Liidu ja teiste riikide sõjavägedes või sõjatööstuses. Nii et **kui**

kellelgi selle loo lugejaist juhtub veel alles olema mingeid dokumente, trükiseid või muid esemeid militaarvallast ja neid endil tarvis ei lähe, **võiks neist seltsi liikmeile teada anda**. Kui aga ära anda ei raatsi, lepime ka koopia või fotoga.

Seltsil on ühine postiaadress Hiiumaa Muuseumiga: Vabrikuväljak 8, 92411 Kärddla. Ühendust võib võtta ka otse Urmas Selirannaga (463 2091 või 508 3648), Jüri Pärnaga (5698 6185) või teiste seltsiliikmetega. Selts annab oma tegemistest teada ka võrgulehel „Militaarne Hiiumaa” (www.mil.hiiumaa.ee), mida toimetavad seltsi asutajaliikmed Mart Mõniste ja Ain Tähiste.

Arnold-Aare Kivisikk, Jüri Pärn

Teated

**Pühalepa
Vallavalitsus ja
vallavolikogu õnnitle-
vad oktoobrikuu juubi-
lare ja eakaid sünnipäe-
valisi:**

Helga Voolma

Heino Kõster

Luule Liit

Helle Nittim

Anne Nurk

Nelia Kase

Sirje Reinpal

Juta Alev

Kalju Maivel

Mihkel Vassiljev

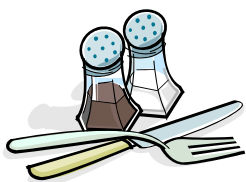
Kalle Talvi

Palju õnne!

Suursadama söökla

Avatud:
E-R 12.00-14.00
Võimalik tellida
pidulaudu
tel: tööl 52 79564;
kodus: 46 94507
Helle Raudsepp)

Kultuuriministeerium ning kirjastus Päike ja Pilv kuulutavad välja konkursi **PÕLVEPIKURAAMAT** — väikelastele mõeldud raamatute käsikirjadele.

Kultuuriministeerium ootab valmis käsikirju koos vähemalt viie illustratsiooninäitega lastele vanuses kuni viis eluaastat.

Konkursi auhinnafond on 64 000 krooni, kusjuures eraldi auhinnatakse teksti ja illustratsioone. Auhinnad on järgmised:

I koht 15 000 krooni

II koht 10 000 krooni

III koht 7000 krooni

Žürii jätab endale õiguse auhinnafondi ümber jagada.

Konkursitööd tuleb esitada Kultuuriministeeriumile posti teel hiljemalt 20. novembriks 2006. a. Konkurss on anonüümne, st tööd tuleb esitada märgusõna all, millele tuleb lisada suletud ümbrikus oma nimi ja kontaktandmed.

Aadress: Kultuuriministeerium, Suur-Karja 23, 15076 Tallinn

Taotlused vaadatakse läbi Kultuuriministeeriumi lastekirjanduse komisjoni kinnitatud žürii poolt ning võitjad avalikustatakse ministeeriumi kodulehel www.kul.ee hiljemalt 4. detsembriks 2006. a.

Pühalepa Lustilised kutsuvad Helve Maari mälestuseks võistleva naljalugudega Hiiu- ja Hiidlastest teemal:

„Hiiu- ja Hiidlaste maa...“. Esitada võib nii proosa- kui ka luulevormis. Tööd hindab žürii. Parimaid peetakse meele meenetega ja tööd avaldatakse ajakirjanduses. Tööd esitada 25. novembriks 2006 Hellamaa Perekeskuses.

Meie hulgast on

lahkunud:

Ago Valguta

02.10.2006

**Avaldame kaastunnet
omastele**

**Toimetulekutoetuse
avalduste**

vastuvõtmine toimub:

15. novembril

Suuremõisas kell 9.00 - 12.00 ja Palade Spordihoones kell 13.00 - 16.00.
17. novembril Pühalepa vallamajas kell 9.00 - 12.00.

AS Väinamere Teenindus tegeleb aastast 1999 **Virtsu-Kuivastu ja Rohuküla-Heltermaa vahel** sõitvatel parvlaevadel toitlustamise ja müügi-ga.

TÖÖPAKKUMINE

Pakume tööd Saaremaa ja Hiiu- ja Hiidlaste vahel sõitvatel parvlaevadel

- **kokkadele**
- **klienditeenindajatele (bistroo ja baaritöö)**
- **müüjatele**

Töö toimub vahetustega – nädalal tööl, teine vaba (vahetuse päev kolmapäev) Pakume tasuta majutust ja toitlustust.

Sooviavaldus ja CV saata aadressil Tallinna 9, 93811 Kuressaare
e-post: liivi@sgrupp.ee

Info tel. 45 333 45, 50 444 89 fax 45 33 700

NOVEMBER HELLAMAA PEREKESKUSES

Kolmapäeviti

1.11: kell 12.00 tantsutund
13.30 kokkamine
14.00 arsti vastuvõtt
15.30 laulutund
18.00-19.00 võimlemine Palade Spordihoones

8.11: kell 11.00 Vallavalitsuse infotund
12.00 tantsutund
13.30 naised omavahel
14.00 arsti vastuvõtt
15.30 laulutund
18-19.00 võimlemine Palade Spordihoones

15.11: kell 12.00 tantsutund
13.30 aiandus-lillendus
14.00 arsti vastuvõtt
15.30 laulutund
18-19.00 võimlemine Palade Spordihoones

22.11: kell 12.00 tantsutund
13.30 nipet-näpet käsitööd
14.00 arsti vastuvõtt
15.30 laulutund
18-19.00 võimlemine Palade Spordihoones

29.11: kell 12.00 tantsutund
14.00 arsti vastuvõtt
14.30 Tupperware nõude esitlus
15.30 laulutund
18-19 võimlemine Palade Spordihoones

Neljapäeviti

kell 12.30 puuetega inimeste kokkusaamine
kell 17.30 võimlemine (jooga)

16.11 kell 10.00 Töötute õppepäev

5. ja 19.11 kell 11.00 mudilaste mängutunnid Hellamaa Perekeskuses
12. ja 26.11 kell 12.00 mudilaste mängutunnid Ala Lasteaia

12. ja 26.11 kell 17.00 tüdrukuteklubi

Üritused

2.-10.11 näputöönäitus „Niidikera pinna-laotus“. Avatud Perekeskuse lahtioleku aegadel

3.11 kell 18.30 Hingedepäeva kontsert Pühalepa kirikukoorilt „Anna“

19.11 pastoritund kell 14.00

Hellamaa perekeskus on avatud **8.30-16.30**.

Telefon **469 4630**

Töökuulutused:

OÜ Rooniit võtab tööle roosorteerijaid
Info tel 5275570

OÜ Halupuu võtab juurde töölisi (puude etteandmine, lõhkumismasinal töötamine, koristustööd)
Info tel 53413311 ja 4629324

[Soera Talumuuseum](http://www.pyhalepa.hiiu.ee/soera/)

Palade, Pühalepa vald

Tel: 566 6895

<http://www.pyhalepa.hiiu.ee/soera/>

Kirjastus ILO pakub:

Olavi Kärnsa. FIE käsiraamat
Pehme köide, 344 lk.,
hulgihind 194.45+km =
204.17

1999. aastast on maksunõustaja Olavi Kärnsa FIE käsiraamat olnud asjalikuks abilisiks nii alustavatele ettevõtjatele kui kogunud tegijatele. Seitsmes, uuendatud trükk on säilitanud sellele käsiraamatule traditsiooniliselt omase kasutajakeskse ülesehituse. Samas pakutakse lahendusi uutele, seadusandluse olulistest muudatustest tulenevatele probleemidele: kuidas maksta sotsiaalmaksu 2006. aasta eest ning mida uut toob 2007. aasta seoses muudatustega tulumaksuseaduses. Käsiraamatust on kasu nii tegevust alustavatele kui juba tegutsevatele ettevõtjatele, aga ka nendele, kes kavandavad üleminekut FIE-st äriühinguks.

Tellimused: tel. 661 0345 või faks 680 2230 või e-kiri tellimus@ilo.ee

Hulgihind kehtib asutustele, ettevõtjatele. FIE-delt ootame eelnevat ettemaksu saadetud arve alusel. Tellimuses palun ära märkida saaja postiaadress ja telefon. Raamatut saab osta ka kirjastusest Madara 14 Tallinnas.
Meie kõiki raamatuid vaata www.ilo.ee

PÜHALEPA KIRIK

Jumalateenistus igal pühapäeval

Kell: 14.00

Pühalepa valla leht

**Väljaandja:
Pühalepa vallavalitsus
Tel.: 463 6842**

**Kaastöid ootame
meiliaadressil: antti20@hotmail.ee
Kuulutuste, teadete
lisamine lehte:
tel. 463 6840**